

HRVATSKA UDRUGA UZGAJIVAČA ŠPORTSKIH KONJA ZAGREB

**Članica Svjetske federacije uzgajivača sportskih konja
WBFSH**

P R A V I L N I K

O OZNAČAVANJU, OCJENJIVANJU, KLASIRANJU I TESTIRANJU UPORABNE VRIJEDNOSTI HRVATSKIH SPORTSKIH KONJA (HR)

I Uvod

Ovim Pravilnikom je regulirano označavanje, ocjenjivanje, klasiranje i ispitivanje uporabne vrijednosti konja proizvedenih u organizaciji i pod kontrolom Udruge. Intencija Pravilnika je maksimalno objektivizirati kriterije ocjenjivanja i testiranja proizvedenih grla uz brojčano izražavanje postignutih rezultata. Zadatak je Pravilnika, da što je moguće brže, izrazi objektivne vrijednosti slično kao što se vodi i u domicilnom uzgoju holstein konja u Njemačkoj. Izvršene modifikacije odraz su uvjeta proizvodnje u Hrvatskoj i materijalnih mogućnosti. Međutim, bitno je da sva grla obuhvaćena ovim Pravilnikom budu ocijenjena i testirana na isti način, da bi pogreška bila što manja.

II Označavanje konja

Označavanje konja obavlja se sukladno zakonskim propisima (Pravilnik o upisu i obilježavanju uzgojno valjanih životinja). Za sva grla u uzgoju izrađuje se detaljna opisna lista, koja udovoljava identifikaciji grla. Ukoliko vlasnik grla želi, grlo se može obilježiti žigosanjem žigom (znakom uzgoja). Osim znaka uzgoja ispod njega se žigošu dva broja, koja označavaju redni broj proizvodnje. Žigovi se upaljuju na lijevom butu i to ždrebadi do 6 mjeseci starosti, dok su još uz kobilu.

Brojevi žiga vode se po redu od 01 do 99, nakon čega se počinje iz početka. U Registru žigova vode se stotice i tisućice, a na konja dolaze samo dvije zadnje znamenke. U matičnoj evidenciji iza rednoga broja koji se vodi u Registru žigova dodaje se i broj godišta i to samo zadnje dvije znamenke tekuće godine. Ispred broja dolazi oznaka uzgojnog tipa HOL-čisti holstein uzgoj ili HR-hrvatski sportski konj.

Selekcijska šifra za holsteinski uzgoj je 07, a za uzgoj hrvatskog sportskog konja je 34.

Novo!

Ulaskom Udruge u članstvo Svjetske federacije uzgajivača sportskih konja – WBFSH, Udruga je dobila svjetski kod za označavanje, pa se sada primjenjuje novi način numeriranja konja i to:

191 – Kod Republike Hrvatske,

004 – Međunarodni kod Udruge,

34 – Seleksijski kod za Hrvatskog sportskog konja,

00000 – Redni uzgojni broj proizvedenih grla,

08 – Oznaka godišta proizvodnje.

Tako na primjer grlo CLOUD nosi životni broj: HR 191 004 34 00659 08.

Prilikom žigosanja vrši se i opis boje i znakova koji se uvodi u prigojnu i matičnu evidenciju. U evidenciju uz boju se upisuje i šifra boje, a znakovi se ucrtavaju crvenom bojom na skicu konja u Opisnom listu.

Označavanje konja Udruge može se izvršiti također i mikro čipom sukladno važećim propisima, odnosno odluci o označavanju. Osim mikro čipa koji se aplicira na gornju četvrtinu vrata s lijeve strane, na lijevom butu se upaljuje žig Udruge radi označavanje robne marke.

Kod upisa konja u matičnu knjigu poželjna je fotografija cijeloga grla u boji s lijeve strane.

Novo!

Odlukom Upravnog odbora Udruge od 13.11.2008. dozvoljeno je fakultativno žigosanje s žigom udruge po volji vlasnika konja.

Boje konja i šifre

10 ALAT

- 11 Svijetli alat
- 12 Tamni alat
- 13 Prosjedi alat
- 14 Crveni kulaš
- 15 Izabel

20 DORAT

- 21 Svijetli dorat
- 22 Tamni dorat
- 23 Vrani dorat
- 24 Prosjedi dorat
- 25 Prosjedi svijetli dorat
- 26 Prosjedi tamni dorat
- 27 Kulaš

30 VRANAC

- 31 Prosjedi vranac
- 32 Vrani kulaš

40 SIVAC

- 41 Alati sivac
- 42 Dorati sivac
- 43 Vrani sivac
- 44 Albino

50 ŠARAC

- 51 Alati šarac
- 52 Dorati šarac
- 53 Vrani šarac
- 54 Sivi šarac

III. Ocjenjivanje ždrebadi do 6 mjeseci (I stupanj)

Sva ždrebada proizvedena od roditelja nad kojima se provodi uzgojno seleksijski rad obavezno se ocjenjuje do starosti od 6 mjeseci dok se još nalaze uz majku. Prvi stupanj selekcije vrši se na temelju dvije ocjene. Prva ocjena je za porijeklo, odnosno genetska kombinacija ždrebeta 1-10, a druga je sintetska ocjena za tip, eksterijer, hodove i opći dojam 1-10. Pojedinačne i zbrojene ocjene upisuju se u zapisnik o označavanju i prigojnu knjigu.

Ždrijebe koje dobije pojedinačne ocjene manje od 5 neće se prihvatiti za rasplod. Ocjenjivanje vrši Voditelj uzgoja.

IV. Završno ocjenjivanje (II stupanj)

Završno ocjenjivanje provodi komisija od 3 člana koju imenuje Izvršni odbor Udruge. Ono se provodi kad grla ulaze u matičnu evidenciju odnosno prilikom provođenja u višu kategoriju. To je za mlado grlo između 2,5 - 3 godine starosti, a za odrasla grla kada se uvode u matični uzgoj.

Ocjenu eksterijera čini 7 pojedinačnih ocjena. Ocjene su 1-10. Svaki član komisije ocjenjuje zasebno, a ocjena za pojedino svojstvo se dobije dijeljenjem sume s brojem ocjenjivača. Konačna ocjena je zbroj pojedinačnih ocjena i ova služi za klasiranje grla.

I Značajke eksterijera:

1. Tip:

Tipični športski konj snažne je konstitucije, harmonično građen, dugih linija, izrazito jahači konj mnogostruko iskoristiv i sklon prema športskim rezultatima, posebno u skokovima. Rasplodni konji moraju imati izražene spolne oznake, biti karakterističnog izgleda i držanja, visokog općeg dojma koji se prvenstveno očituje u velikoj izdržljivosti, dobroćudnosti i pretpostavljenom dugom životnom vijeku.

Prilikom ocjenjivanja tipa posebnu pozornost treba posvetiti linijskoj i rodovskoj pripadnosti. U rodovnici mora imati predstavnike poznatih i priznatih linija i rodova.

2. Gornja linija:

-glava - mora biti fine građe i suha, ravne nosne linije, izraženih živih očiju, malih stršećih ušiju, izraženih i pokretljivih nozdruva, pravilnog zubala i općenito plemenitog izgleda;

-vrat - snažan, mišićav, srednje dugi i visoko nasaden s okomitim izlaskom iz prsa i dobrim prelaskom i vezan na greben, s dobro prolaznim grlištem;

-greben - visok i dugi, dobro obrastao mišićima, dobro i bez uleknuća povezan s vratom i blagog prijelaza u leđa;

-leđa - srednje duga, široka, sa zaobljenim rebrima, mišićava;

-spoj - kratak i širok, bez gladne jame, mišićav i ravan s dobrim prijelazom u sapi;

-sapi - ravne, dugačke, dobro obrasle mišićnom masom, moraju tvoriti dugu polugu za podizanje trupa, gornji izgled može biti zaobljen ili blago rascjepljen;

-rep - ravno i normalno nasaden, ravno nošen, a u slobodnom kretanju nošen srednje visoko do visoko, dobro obrastao zaštitnim dlakama

3. Prednja strana:

Dubina i širina konja moraju činiti dovoljno prostorni prsni koš s dugim i zaobljenim rebrima, stoje preduvjet dobro razvijenih pluća i srca.

Prsni koš ne smije biti ograničavajući faktor za dugotrajan i naporan rad.

Rameni zglobovi moraju biti razmaknuti, dobro povezani mišićima, a laktovi moraju biti "otvoreni".

Radi objektivizacije ocjene dubine i širine prsa, te dužine trupa, mjere se stavljaju u relativni odnos na visinu grebena. Minimum za dubinu prsa je 40%, za širinu prsa 22%, a optimum dužine trupa je 98-105%.

„Zahtjeva se duga i koso položena plećka, dobro srasla s trupom, čvrsti, mišićavi i suhi zglobovi, jaka mišićava i dugačka podlaktica, čvrsta i kratka cjevanica. Srednje duge kičice obrasle kratkim zaštitnim dlakama, kopito srednje veliko, pravilno i čvrsto. Stav nogu mora biti pravilan.

4. Stražnja strana:

Sapi moraju biti zaobljene, dugih poluga, dobro obrasle mišićima i dubokih „gaća“.

Noge moraju biti čvrste, pravilnoga stava, dobro obrasle mišićima, čvrstih i suhih skočnih zglobova, čvrstih kičica i čvrstih kopita.

Novo!

Prilikom ocjenjivanja pastuha i odabira za rasplod prve četiri ocjene (1-4) čine skupnu OCJENU EKSTERIJERA, koja se dobije podjelom zbroja ocjena sa 4. Na isti način se dobije zbirna komisijska ocjena eksterijera.

II Hodovi

5. Korak:

Korak konja mora biti pravilan, dugački, izdašan, energičan brzi i u taktu.

Korak mora biti ispruženih prednjih nogu i s prekoračenjem traga sa zadnjim nogama i velikim obuhvaćanjem prostora.

6. Kas:

Kas izražajan, dugačak, lebdeći i energičan s naglašenim zamahom i potiskom stražnjih nogu.

7. Galop:

Galop izdašan, velikih i visokih skokova, elastičan, stabilan s velikim obuhvaćanjem prostora.

Športskog konja karakteriziraju energičan zamah i snažan potisak kao posljedica osobite tjelesne grade. To je predispozicija postizanja visokih športskih rezultata.

Novo!

Ocjene 5-7 čine zbirnu ocjenu HODOVA. Zbroj pojedinačnih ocjena se dijeli sa tri, te se dobije sintetička ocjena hodova.

III Skakanje

8. Slobodan skok ili skok pod jahačem:

Prilikom ocjenjivanja skakanja pažnja se posvećuje stilu skakanja, volji za skakanje i ponašanja prilikom skakanja. Zbroj pojedinačnih ocjena članova komisije podijeli se s brojem ocjenjivača i dobije se ocjena za skakanje.

VAŽNO!

Pastuh može biti odabran za rasplod ako je dobio prosječnu ocjenu 3 kriterija

(A Eksterijer, B Hodovi, C Skakanje) najmanje 7,5. i ako je ocjena za Tip najmanje 7.

Opisni izraz pojedinih ocjena je sljedeći:

- 1 -potpuno neupotrebljiv
- 2 - nepodoban za uzgoj
- 3 - nedovoljan
- 4 - manjkav
- 5 - dovoljan
- 6 – zadovoljavajući
- 7 – prilično dobro
- 8 - dobro
- 9 - vrlo dobro
- 10-potpuno-odlično

V. Klasiranje konja

Konji se klasiraju u 4 uzgojne klase prema postignutim ocjenama. Klase se upisuju u matičnu evidenciju i ova ima trajnu vrijednost. Promjena klase se može naknadno izvršiti ako grlo u korištenju bitno odstupa od početne klase. Klase se upisuju i na izvadak iz matične knjige i to pojedinačne ocjene i njihov zbroj.

1.	ELITA	55 i više
2.	IA	50-54
3.	I	40-49
4.	II	manje od 40

Bez obzira na postignuti broj bodova, ako grlo nema određenu visinu, svrstava se u kategoriju koju određuje visina grla.

Minimalna visina za pastuhe je 162 cm.

VI. Ocjenjivanje uporabne vrijednosti pastuha

Ispitivanje uporabne vrijednosti pastuha u pravilu se provodi s 4 godine starosti. Ispitivati se mogu mlađi (najmanje 3 godine) i stariji pastusi ovisno o broju pastuha za ocjenjivanje. U slučaju mlađih i starijih grla rezultati testa se korigiraju.

Ocjenjivanje uporabne vrijednosti pastuha vrši se komisijski. Komisiju sačinjavaju voditelj uzgoja, dva stručnjaka i dva jahača. Komisiju imenuje Upravni odbor Udruge.

Ispitu se pristupa nakon 100 dana priprema pastuha u ispitnoj stanici pod istim uvjetima.

Ocjene svih dijelova ispita kreću se u vrijednosti 1 do 10 i to u cijelim brojevima. Za svaku ispitivanu značajku suma pojedinačnih ocjena dijeli se s brojem ocjenjivača. Konačni zbroj daje brojčanu vrijednost ocjenjivanog pastuha i služi za razvrstavanje u klase.

1. Ophodljivost: Ocjenjuje se karakter, ćud, ponašanje i privrženost pastuha za vrijeme trajanja priprema i treninga. Kroz čitavo vrijeme priprema zapažaju se sve relevantne značajke konja kod timarenja, potkivanja, uređivanja itd.

Ocjenu daje trener koji vodi pripreme.

Ocjena je samo jedna.

2. Podobnost za jahanje: Ovu značajku ocjenjuju jahači članovi komisije, a ocjenjuje se priprema konja za jahanje, pojahivanje, zagrijavanje, ponašanje konja samostalno pod jahačem, zatim u grupi i sve ostalo što jahači smatraju potrebnim za donošenje ocjene.

Svakoga konja jašu oba jahača.

Ocjena suma pojedinačnih vrijednosti: 2.

3. Slobodni skokovi: Slobodni skokovi izvode se u zatvorenom ili ograđenom prostoru uz ogradu. Izvodi se predskok i skok. Kod toga se ocjenjuje volja za skakanje, stil skakanja i mogućnost skoka u visinu. Slobodne skokove ocjenjuje cijela komisija.

Ocjena = suma pojedinačnih vrijednosti: 5

4. Ocjena hodova: Ocjenjuje se hod, kas i galop pod jahačem. Konja jašu oba jahača, a stručnjaci ocjenjuju sa strane.

- Korak, tempo 100 m/min, dužina staze 3x100 m, mjeri se dužina koraka i brzina hoda, a podaci se statistički obrađuju.
- Kas, tempo 250 m/min, dužina staze 750 m.
- Galop, tempo 500 m/min, dužina staze 1500 m.

U svim načinima kretanja treba postići vrijeme od oko 3 minute.

Ocjene daju svih 5 članova komisije i to za svaku vrstu kretanja posebno.

Zbroj ocjena: Za hod suma pojedinačnih vrijednosti: : 5
 Za kas " " : 5
 Za galop " " : 5

5. Dresura: Ispit se izvodi u dresurskom jahalištu i to osnove dresure u sva 3 načina kretanja prema zadatku kojega odredi trener. Ocjenu daju svi članovi komisije, konja jašu oba jahača.

Kod ocjenjivanja prati se izvršavanje postavljenog zadatka, kretanje, poslušnost, stil, elegancija i dr.

Zadatak dresure mora biti upisan i podijeljen članovima komisije uz ispitni zapisnik.

Ocjena = (suma pojedinačnih vrijednosti: 5) x 2

6. Sklonost skakanju: Test se izvodi u skakalištu na 10 prepona visine 1 m, bez kombinacija. Prepone moraju biti visinske (stacionate), visinsko-širinske (okseri i si.) i vodeni rov širine 2,5 m.

Konje jašu jahači i individualno ocjenjuju sklonost skakanju, a stručnjaci sa strane ocjenjuju volju za skakanje, temperament i stil skakanja, pogreške i ukupno ponašanje.

Ocjena = (suma pojedinačnih vrijednosti: 5) x 2.

7. Skakanje prepreka (Military): Ovaj ispit se izvodi na terenu, na trening military stazi. Na stazi se nalazi 10 fiksnih prepreka visine 80 cm. Staza je dužine 4000 m mješovite konfiguracije terena. Tempo je 450 m/min.

Ocjenjuje se potrebno vrijeme, način kretanja po stazi, način skakanja, čistoća galopa. Ocjenu daju svi članovi komisije. Svakog konja jašu oba jahača. Ocjena = (suma pojedinačnih vrijednosti: 5) x 2

8. Ravni galop - trk: Izvodi se odmah nakon military staze. Dužina staze je 1000 m. Tri stručnjaka ocjenjuju ovaj ispit mjereći vrijeme, na dijelu staze od 100 m broje se galopski skokovi. Nakon galopa veterinar mjeri frekvenciju pulsa i disanja, kao i sposobnost regeneracije (smirenja) nakon galopa.

Ocjena je jedna.

9. Reproduktivna sposobnost: Tu karakteristiku određuje stručnjak za reprodukciju po metodi utvrđivanja reproduktivne vrijednosti. Uz to određuje se i ukupno zdravstveno stanje. Ocjena je samo jedna.

10. Opća ocjena: Na kraju ispita komisija donosi opću ocjenu za svakog pastuha po postignutim rezultatima i po subjektivnom dojmu.

Ocjena = suma pojedinačnih vrijednosti : 5

REKAPITULACIJA

Maksimum

1. Ophodljivost	- ocjena 1/1	10
2. Podobnost za jahanje	- ocjena suma: 2	10
3. Slobodni skokovi	- ocjena suma: 5	10
4. Ocjena hodova	Ocjena hod – suma: 5	10
	" kas . suma: 5	10
	" galop – suma: 5	10
5. Dresura	" - ocjena (suma: 5) x 2	20
6. Sklonost skakanju	- ocjena (suma: 5) x 2	20
7. Skakanje prepreka	- ocjena (suma: 2) x 2	20
8. Ravni galop	- ocjena suma: 3	10
9. Reproductivna sposobnost 1/1		
10. Opća ocjena	suma: 5	10
	<u>UKUPNO:</u>	<u>150</u>

VREDNOVANJE REZULTATA

Klasa Broj bodova

Elita	120 – 150
I A	100 – 119
I	80 – 99
II	manje od 79

Za svaku ispitnu grupu vodi se varijacijsko statistička obrada na svaku ispitivanu okolnost i deponira se u Registar ocjenjivanja uporabne vrijednosti.

Svaki pastuh nakon testa dobiva certifikat uporabne vrijednosti kojega potpisuju članovi ispitne komisije.

Završno se izrađuje ispitni izvještaj s rangom pastuha po svojstvima i ukupno koji se objavljuju u godišnjem izvještaju Udruge.

VODITELJ UZGOJA:

Josip Seleš, dipl. ing. v.r.

P.S. Pravilnik donesen Odlukom Upravnog odbora Udruge 06. prosinca 2001. godine sukladno Čl. 25. Statuta Udruge.

Odlukom Upravnog odbora Udruge od 13. studenog 2008. ovaj Pravilnik je dopunjen i prilagođen za ocjenu i odabir pastuha.